

Leven met de geschiedenis (6)

De Abten van Egmond.

Terwijl ik dit schrijf heeft onze gemeenschap juist de keuze van haar nieuwe Abt achter de rug. Onze broeder Thijs Ketelaars is gekozen tot 44^e abt van Egmond, de 6^e overste sinds de restauratie van de Abdij in 1935. Misschien is dit het moment om eens te kijken hoe de verkiezingen en de zegening van abten in onze geschiedenis is gegaan.

De verkiezing van een nieuwe abt is altijd een bijzonder moment in iedere communiteit. Ook in onze communiteit was dit ook een bijzondere gebeurtenis. Na 39 jaar is Vader Abt Gerard terug getreden en is Vader Abt Thijs gekozen. Dit alles gebeurde volgens een aantal plechtige momenten die sinds de middeleeuwen inhoudelijk niet zijn veranderd. Op de dag na zijn verkiezing heeft de Abt een bezoek gebracht aan de Bisschop van Haarlem-Amsterdam en de dag hierna op het feest van St. Jan de Doper heeft de Abt-Praeses de abtszegening verricht. Dat abtswisselingen niet altijd zo voorspoedig verliepen blijkt wel uit de geschiedschrijving van onze Abdij. Ik heb een paar voorbeelden gevonden die de verschillen aanduiden.

Onze eerste abt Wonoboldus is naar alle waarschijnlijkheid bij de stichting van de abdij rond 950 als abt benoemd toen hij met zijn medebroeders op reis ging om de nieuwe stichting te bevolken. Hij zal waarschijnlijk door het overreiken van de Abtsstaf door de Graaf zijn geïnstalleerd.

Bij het overlijden van de 6^e Abt Adalardus in 1120 zien wij voor het eerst een probleem rond de opvolging. Pas in 1124 wordt Ascelinus tot 7^e Abt benoemd. Ik zeg benoemd omdat hij niet gekozen is door de communiteit maar benoemd door de Gravin-Weduwe. Ascelinus was eerst haar hofkapelaan en is na de dood van Abt Adalardus in het klooster opgenomen als novice en na zijn professie tot abt gezegend. Onder zijn bewind was er zoveel tegenslag dat de broeders honger leden terwijl de Gravin met het kloosterkapitaal een begin maakte met de bouw van een nieuwe kerk.

Na de keuze van de 23^e abt Dirk Screvel wende deze zich tot de bisschop van Utrecht om de Abtszegening te ontvangen. Bisschop Frederik eiste een absurd bedrag voor deze gunst dat de Abt zich tot de wijbisschop van Utrecht richtte om de abtszegening te ontvangen. Deze ontving de Abt in 1319 uit handen van de Wijbisschop.

Een ander bijzonder voorbeeld vinden wij bij Abt Willem van Rolant die in 1345 gekozen werd. Gedurende zijn abbatiaat is er niet veel bijzonders te melden. Pas bij zijn abdicatie in 1350 en de jaren die hierop volgden komen wij een bijzonder gegeven tegen. Jan Olout was abt van 1351 tot 1353, na dit korte abbatiaat wilden de graaf van Egmond en de Hertog van Gelre zich gaan bemoeien met de komende Abtskeuze om zo hun politieke wil op te leggen aan de kloostergemeenschap. Van deze plannen op de hoogte gesteld kwamen de monniken voor het keuze kapittel bijeen en kozen de afgetreden Abt Willem van Rolant opnieuw tot Abt. Bij aankomst van de afgezanten van de Graaf en de Hertog konden zij niets anders doen dan onverrichterzake terug te keren naar hun opdrachtgevers. Toen na 26 dagen de rust weder gekeerd was riep de Abt zijn kiezers bijeen en deed in tegenwoordigheid opnieuw afstand van zijn waardigheid. Hij trok zich vervolgens weer terug in zijn huis op het kloosterterrein.

Een laatste voorbeeld dat ik wil aanhalen is de volgende. Bij de oprichting van het bisdom Haarlem in 1559 werd bepaald dat na het sterven van de dan zittende Abt de nieuwe Bisschop de abdij als persoonlijk tafelgoed zou krijgen om zo in zijn levensonderhoud te voorzien. In 1561 was dit moment gekomen en de 1^e bisschop van Haarlem werd Nicolaas van Nieuwland. Zijn pontificaat was turbulent en na 9 jaren abdiceerde hij. Zijn opvolger werd Godfried van Mierlo. Deze werd bij zijn bisschopswijding automatisch Abt van Egmond. Het bijzonderste aan deze Abt-Bisschop was wel het feit dat hij als Dominicaan Abt werd van een Benedictijner Abdij!